PRESBITERÍAN KALÍSIYÁ KE

INTIZÁM KÍ BÁBAT

SUWÁL O JAWÁB.

Catechism of
Presbyterian Church Government
By
Alexander T. McGill D.D. LL.D.
Translated into Urdu
by
E. Morris Wherry D.D.
Published by order of
the Presbyt. Synod of India.

PRESBIṬERÍAN KALÍSIYÁ

KÍ

HUKÚMAT AUR INTIZÁM KÍ BÁBAT,

SUWÁL O JAWÁB.

Alexander T. McGill.

MUTARAJJIM

PÁDRÍ E. M. WHERRY SÁHIB.

PRESBIṬERÍAN SINAḌ KÍ ṬARAF SE SHÁYAḤ HÚÁ.

AHL-I PRESBIṬERÍAN KE LIYE TÁLÍF HÚÁ.

ALLAHABAD:

PRINTED AT THE ALLAHABAD MISSION PRESS.

1st *Edition.*] 1878. [1000 *Copies.*

FIHRIST.

PAHLÁ BÁB.

Hukúmat i Kalísiyá, ... 1

DÚSRÁ BÁB.

Is bayán men̲, ki áyá hawáríon̲ ke qáim-maqám hone ko garoh buzurgon̲ ke silsilawár chale áe hain̲ ki nahín̲, ... 16

TÍSRÁ BÁB.

Ạdálat i Kalísiyá, ... 22

CHAUTHÁ BÁB.

Kalísiyá kí tambíh men̲, ... 27

PÁNCHWÁN̲ BÁB.

Dín kí ḥimáyat phailáne wagaira ke liye ḳharch karne ke bayán men̲, ... 38

PRESBIṬERÍAN KALÍSIYÁ
KÍ
HUKÚMAT AUR INTIZÁM KÍ BÁBAT,
SUWÁL O JAWÁB.

PAHLÁ BÁB.

Hukúmat i Kalísiyá.

S. 1. Masíh kí kalísiyá se kyá murád hai?

J. Masíh kí kalísiyá se yá to Masíh ke ḳháss aur ḳhún ḳharíde logoṉ ká kull majmạ, yá is dunyá ke sáre záhirí aur iqrárí Ịsáíoṉ kí jamáạt murád hai. "Masíh ne bhí kalísiyá ko piyár kiyá, aur apne taíṉ us ke badle diyá, táki use apne pás ek jalálwálí kalísiyá házir kar rakhe,"—Afs. 5: 25 o 27. "Is liye, ki yih wạda tum se aur tumháre laṛkoṉ se hai, ... aur Ḳhudáwand har roz un ko jinhoṉ ne naját páí, kalísiyá meṉ milátá thá,"—Aạm. 2: 39 o 47.

S. 2. Kalísiyá ab bamújib tạríf i ạmm mazkúra i bálá ke, kai qism par taqsím kí játí hai?

J. Kalísiyá i záhirí aur kalísiyá i bátiní. Kalísiyá i bátiní se Ḳhudá ke Muqaddasoṉ kí sárí

jamáạt, jo ásmán o zamín par hai, murád hai. "Tamám jamáạt ke bích men̠, aur pahlauṭhon̠ kí kalísiyá men̠ jin ke nám ásmán par likhe hain̠,"—Ịbr. 12 : 23. Aur záhirí kalísiyá se we sab, jo Yisụ́ Masíh kí Injíl par apne ịtiqád ká záhirí taur se iqrár karte hain̠, murád hai. "Aur Pargamus kí kalísiyá ke firishte ko yún̠ likh, ki Tú mere nám ko thámbe rahtá hai, aur mujh par, jo ímán hai, us ká tú ne inkár na kiyá, lekin tere yahán̠ we hain̠, jo Balạ́m kí tạlím ko mán lete hain̠, jis se main̠ ạ́dáwat rakhtá hún̠,"—Muk. 2 : 12—15.

S. 3. Kyá lafz *ekklesíyá* jis ká tarjuma Injíl men̠ kalísiyá hotá hai, sirf yihí do mạne rakhtá hai ?

J. Nahín̠ ; kyúnki us ke kaí mạne hain̠. (1) Koí majlis i ạ́mm yá logon̠ kí koí jamáạt. "Kyúnki jamáạt (*ekklesíyá*) darham barham ho gaí," Aạm. 19 : 32. (2) Áíní majlis, cháhe hákimán i waqt kí ho. "To áíní majlis (*ekklesíyá*) men̠ faisal hogá,"—Aạm. 19 : 39. Cháhe buzurgán i kalísiyá kí majlis. "Agar wuh un kí na máne, to jamáạt (*ekklesíyá*) se kah,"—Mat. 18 : 17. Kalísiyá men̠ hákim aur mahkúm hain̠,—Ịbr. 13 : 17. Aur bamújib dastúr-ul-ạmal sab majlison̠ ke nálish hákimon̠ ke sámhne kí játí hai, isí tarạh Yahúdíon̠

ke ịbadat-ḳhánon men húá kartá thá, aur is liye is áyat men lafz kalísiyá (*ekklesíyá*) jo hamáre Ḳhudáwand ne istịmál kiyá, aur jis tarah us ke shágirdon ne samjhá, hákim ke mạne rakhtá hai. (3) Ịsáíon kí koí ḳháss jamáạt. "Aur us kalísiyá ko jo us ke ghar men hai,"—Qulas. 4 : 15. (4) Kaí jamáạten yá kalísiyáen, jo ki ek huḳúmat men shámil hon. "Ḳhudá kí kalísiyá ko jo Qurintos men hai,"—1 Qur. 1 : 2, ba-muqábala 14 : 34, "Tumhárí ạuraten kalísiyá men chupkí rạhen." "Phir us waqt kalísiyá par, jo Yarúsalam men thí barạ́ zulm húá,"—Aạm. 8 : 1 ba-muqábala i 21 : 20. "Yahúdíon men se kitne hazár hain," yá jaisá Yúnání men hotá hai, kitne *muryád*, ek *muryád* das hazár hotá hai, pas kitne *muryád* se Yarúsalam kí bahut jmáạten murád hongí, yạne we sárí jamáạten jo Rasúl aur buzurgon ke iḳhtiyár men thín,—Aạm. 15 : 6, o 16 : 4.

S. 4. Kyá yih kahná durust hai, ki jis kalísiyá men cháhen shámil ho jáen, to kuchh muzáiqa nahín ?

J. Nahín ; hamen farz hai, ki us kalísiyá men shámil ho jáen, jo apne ịtiqád o taríqe aur dastúr o hukúmat men Pák Nawishton se ziyáda mutábaqat khátí hai. "Rúhon ko ázmáo, ki we Ḳhudá

kí taraf se hain yá nahín,"—1 Yúh. 4: 1. "Sárí báton ko ázmáo, bihtar ko ikhtiyár karo,"— 1 Tas. 5 : 21.

S. 5. Kyá Ísáí kalísiyá kí záhirí majlis kí koí kháss hukúmat hotí hai?

J. Hán, wuh ek bádsháhat hai, jis ke qánún khud Masíh ne muqarrar kie, aur us ke báshindon ke do hí darje hote hain, hákim aur mahkúm. "Merí bádsháhat is jahán kí nahín,"—Yúh. 18: 36. "Tum apne hádíon ke farmánbardár aur tábi raho, kyúnki we un kí mánind jinhen hisáb dená paregá, tumhárí jánon ke wáste jágte rahte hain,"—Ibr. 13 : 17.

S. 6. Wuh ahkám aur qánún jin se is bádsháhat kí hukúmat hotí hai, kahán páe játe hain?

J. Sirf Khudá ke kalám men. "Sharíat par aur shahádat par nazar karen, agar we us sukhan ke mutábiq na bolen, to un par pau na phategí,"— Yas. 8: 20. "Agar koí in báton men kuchh barháwe, to un áfaton ko jo is kitáb men likhí hain, us par barháwegá,"—Mukásh. 22 : 18.

S. 7. Kis kalísiyá kí hukúmat Khudá ke kalám par mauqúf hokar us se ziyáda mutábaqat khátí hai?

J. Wuh taríqa jo Presbiṭerían kahlátá hai, yih nám is liye diyá játá hai, ki Ḳhudá ke kalám men̲ kalísiyá ke buzurg aksar *Presbuṭeroi* kahláte hain̲.

S. 8. Kalísiyá kí hukúmat ke is taríqe ke kaun se ḳháss usúl hain̲?

J. (1) Ki Ḳhudáwand Yisú Masíh kalísiyá ká sar i aạzam hai. (2) Buzurgán i kalísiyá iḳhtiyár men̲ masáwí hain̲. (3) Qasís ká ḳháss uhdadár honá. (4) Yih ki kalísiyá kí hukúmat ká iḳhtiyár buzurgon̲ ko hai, aur nij yih, ki kalísiyá kí ạmm majlisen̲ sadr majlison̲ ke zer i hukúmat hain̲.

S. 9. Masíh ke sar i aạzam hone se kyá murád hai?

J. Is se yih murád hai, ki sirf wuhí kalísiyá ká bádsháh aur sar hai, ki siwáe us ke koí shaḳhs yá jamáạt kalísiyá men̲ uhdadáron̲ ko muqarrar karne, yá rít o rasúm ke járí karne ká iḳhtiyár nahín̲ rakhtá. "Main̲ ne to apne bádsháh ko koh i muqaddas Saihún par biṭhláyá hai,"—Zab. 2: 6. "Aur Ḳhudáwand kí mírás par ḳhudáwandí na karo, balki galle ke liye namúna bano,"—1 Pat. 5: 3. "Jaise ki Masíh bhí kalísiyá ká sar,"—Afs. 5: 23. "Aur unhen̲ sikhláo, ki un sab báton̲ par

jin ká main ne tum ko hukm diyá hai, ạmal karen,"—Matí 28 : 20.

S. 10. Masíh ne apní kalísiyá men kitne qism ke ụhdadáron ko muqarrar kiyá ?

J. Do qism ke, yạne mạmúlí aur gair-mạmúlí. "Aur us ne bạzon ko rasúl, aur bạzon ko nabí aur bạzon ko Injíl ke manádí karnewále, aur bạzon ko charwáhe, aur bạzon ko ustád muqarrar kar die,"—Áfs. 4 : 11.

S. 11. Kaun se ụhdadár gair mạmúlí the ?

J. Wuh ụhdadár, jin ko mụjizána qudrat aur Iláhí ikhtiyár milá, jaise rasúl o nabí wagaira.

S. 12. Yih ụhdadár kis kám ke liye muqarrar kie gae ?

J. Masíh kí marzí záhir karne ke liye, aur bamújib us kí marzí ke kalísiyá ke intizám ko járí karke us ko ụhdadárán i mạmúlí aur mustaqil ke sipurd karne ke liye. "Main ne tujhe is wáste Qrete men chhorá, táki tú báqí chízen durust kare,"—Títus 1 : 5. "Aur merí un báton ko, jo tú ne bahut se gawáhon ke sámhne suní hain, aise diyánatdár ádmíon ko sipurd kar, jo auron ko sikhá bhí saken,"—2 Tim. 2 : 2.

S. 13. Kyá ún ke bạd koí aur ụhdadár gair-mạmúlí un ke qáim-muqám húe?

J. Nahín; Kalám-ulláh men kisí tarah kí ḳhabar páí nahín játí, ki un kí risálat men koí rasúlon yá nabíon ke qáim-muqám húe. "Aur unhon ne har ek kalísiyá men un ke liye buzurgon ko muqarrar kiyá,"—Aạm. 14 : 23.

S. 14. Wuh ụhdadár mạmúlí jinhen Masíh ne muqarrar kiyá kaun hain?

J. Buzurg (*presbuṭeroi*), jo nigahbán aur usqúf bhí kahláte hain. Aur ḳhádim (*ḍiakonoi*,) jin ko ḍíkan bhí kahte hain. "Aur us ne Miletus se Afasus men kahlá bhejke, kalísiyá ke buzurgon ko buláyá,"—Aạm. 20 : 17. "Filippí shahr ke un sab muqaddason ko jo Masíh Yisụ́ men shámil hain, nigahbán aur ḳhádimon samet,"—Fil. 1 : 1.

S. 15. Kalísiyá ke pásbán kaun hain?

J. Wuh buzurg (*presbuṭeroi*) jo tạlím dene aur nij hukúmat karne ke liye muqarrar kie játe hain.

S. 16. Kyá koí in pásbánon men se kalísiyá men auron se ziyáda iḳhtiyár rakhtá hai?

J. Nahíṉ, ikhtiyár meṉ we sab bilkull masáwí haiṉ.

S. 17. Kyá nigahbán, yạne usqúf aur sab buzurgoṉ se (*presbuṭeroi*) khass aur ạláhida, aur baṛá ụhda nahíṉ rakhte ?

J. Usqúf, (*episkopos*,) buzurg (*presbuṭeros*) ká ek aur nám hai, buzurg (*presbuṭeros*,) usqúf (*episkopos*) hotá, aur usqúf buzurg hotá hai.

S. 18. Is bát ká koí subút bhí hai ?

J. (1) Injíl meṉ usqúf ká koí khass khitáb, ki jis se usqúf (*episkopos*,) aur buzurg (*presbuṭeros*) meṉ farq záhir kiyá jáwe, kahíṉ páyá nahíṉ játá. Koí *Lárḍ*, yạne Khudáwand, Khudá kí mírás par muqarrar nahíṉ, balki baṛaks is ke usqúf yá nigahbán (*episkopos*,) aur buzurg yá qasís (*presbuṭeros*) ek hí ụhde ká ikhtiyár rakhte haiṉ, maslan Aạm. 20 : 17. We jo buzurg (*presbuṭeroi*) kahláte haiṉ, 28 áyat meṉ nigahbán (*episkopoi*) yạne usqúf kahláte haiṉ. (2) Pák Kalám meṉ koí áyat nahíṉ páí játí, ki jis se mạlúm ho, ki usqúf ke faráiz yá ikhtiyár, buzurg (*presbuṭeroi*) ke faráiz yá ikhtiyár se ạláhida hote haiṉ, yá ki jis meṉ un kí nịmatoṉ aur liyáqatoṉ meṉ farq hotá ho, maslan, Púlus rasúl Títus ko jatákar

kahte hain̲. "Main̲ ne tujhe is wáste Qrete men̲ chhoṛá, táki tú buzurgon̲ ko shahr shahr muqarrar kare,"—Títus 1: 5, aur 6 áyat men̲ wuh buzurgon̲ (*presbuṭeroi*) kí liyáqaton̲ ko bayán ḳartá hai, aur 7 áyat men̲ in liyáqaton̲ ká zikr karke kahtá hại, ki cháhiye ki nigahbán (*episkopos*) jo Ḳhudá ká kárinda hai, be-ilzám wagaira. (3) Agarchi yih donon̲ laqab, yạne buzurg (*presbuṭeros*,) aur nigahbán, (*episkopos*) is tarah ek hí garoh par mansúb hote hain̲, ki buzurg (*presbuṭeros*) ụhda ká, aur nigahbán (*episkopos*) faráiz ká bayán karte hain̲, magar yih ụhdadár har ek bát men̲ bilkull masáwí hain̲, sirf itná farq ho saḳtá hai, ki we jo hukúmat aur tạlím dene men̲ mashgúl rahte hain̲, un se ziyáda ịzzat ke láiq hain̲, jo sirf hukúmat karte hain̲. "We buzurg jo achchhí taraḥ peshwáí karte hain̲, ḳhásskar aise jo kalám aur tạlím men̲ mihnat karte hain̲, dúní ịzzat ke láiq jáne jáwen̲,"—1 Tim. 5 : 17 ; aur 1 Qur. 12 : 28. (4) Kalísiyá ke sab pásbán apne ụhde o iḳhtiyár Masíh se ek hí tarah aur ek hí farmán ke wasíle páte hain̲. "Aur us ne unhen̲ kahá, ki Tum tamám dunyá men̲ jákar har ek maḳhlúq ke sámhne Injíl kí manádí karo,"—Mark. 16: 15. (5) Chúnki wuh sab jo buzurg

(*presbuṭeroi*) kahláte, nigahbán (*episkopoi*) bhí kahláte hain̲, aur we jo nigahbán ke ḳhitáb se mulaqqab hain̲, buzurg ke ḳhitáb se bhí mulaqqab hain̲, aur chúnki wuhí izzat, iḳhtiyár, liyáqaten̲ aur faráiz in donon̲ laqabon̲ se mutaallaq hain̲, pas sáf záhir hai, ki yih uhde judágána nahín̲, balki ek hí hain̲, is liye buzurg, yane (*presbuṭeros*) ke siwá kisí aur usqúf ká żikr Pák Kalám men̲ páyá nahín̲ játá.

S. 19. Timtáús aur Títus kaiṡe uhdadár the?

J. Ġair mamúlí uhdadár the, jo aksar gasht karke kalám sunáte phirte the. "Injíl sunánewále ká kám kar,"—2 Tim. 4 : 5. "Títus Dalmátiyá men̲ gayá,"—Tim. 4 : 10. "Títus jo hai wuh merá sharík aur tumháre wáste merá ham-ḳhidmat hai,"—2 Qur. 8 : 23. "Main̲ ne Timtáús se iltimás kiyá, aur us ke sáth ek bháí ko bhejá,"—2 Qur. 12 : 18.

S. 20. Kyá lafz firishta se jo Mukáshafát aur sát kalísiyáon̲ ke haqq men̲ mustamal hai, koí uhdadár, jo buzurg (*presbuṭeros*) se bará ho murád hai?

J. Is lafz se sirf wuhí koí jo bhejá húá ho, murád hai, aur pásbán par mansúb ho saktá hai,

yá us se Presbiterí ká mír i majlis murád ho saktá hai, ki jis ke wasíle khutút kalísiyáon ke pás pahuncháe gae, yá kalísiyáon ke pásbánon kí kull jamáat murád ho saktí hai. "Firishte ko yún likh." "Tum men se kaí ek," aur phir "Tumháre bích wagaira,"—Muk. 2: 8 o 10 o 13.

S. 21. Insán ko kaisí liyáqat cháhiye, ki wuh buzurgon men shámil kiyá jáwe?

J. Yih cháhiye, (1) ki Pák Rúh ke wasíle sar i nau paidá ho. (2) Apne dil men qáil hotá ho, ki Khudá cháhtá hai, ki main is uhda ká kám karún. (3) Iráda kare, ki main Masíh ke achchhe sipáhí kí mánind sakhtí kí bardásht karúngá. (4) Masíh ke itiqád men qáim ho. (5) Chál-chalan men be-aib o pák ho. (6) Díní aur dunyawí ilm ká aisá talím-yáfta ho, ki mukhálifon ká munh band kar sake, aur aisí safáí se kalám kare, ki kalísiyá ká muallim ho sake. "Tú un sahíh báton ká naqsha jo tú ne mujh se sunín, us ímán aur muhabbat ke sáth, jo Masíh Yisú men hai hifz kar rakh"—2 Tim. 1: 13. "Aur merí un báton ko jo tú ne bahut se gawáhon ke sámhne suní hain, aise diyánatdár ádmíon ke sipurd kar, jo auron ko sikhá bhí saken,"—2 Tim. 2: 2. "Kyúnki cháhiye ki nigahbán jo Khudá ká kárinda hai,

be-ilzám ho, na ki ḳhud-pasand, ṇa gussawar, na sharábí, na már-píṭ karnewálá, na ná-rawá nafạ lenewálá,"—Títus 1 : 7. "Har ek faqíh, jo ásmán kí bádsháhat kí tạlím pá chuká, us gharwále kí mánind hai, jo apne ḳhazáne se naí aur puráni chízen̤ nikáltá hai,"—Matí 13 : 52.

S. 22. Kalísiyá ke ụhdadáron̤ ko muqarrar karne ká iḳhtiyár kaun rakhtá hai ?

J. Presbiṭerí, yạne buzurgon̤ kí jamáạt, [yá Mishaṇeríon̤ ko jo buzurgon̤ kí taraf se bheje játe hain̤, yih iḳhtiyár hai,]*—2 Tim. 2: 2. "Tú us niạmat se jo tujh men̤ hai, aur nabúwat kí ráh se buzurgon̤ kí jamáạt ke háth rakhne ke sáth milí; gáfil na ho,"—1 Tim. 4 : 14. "Unhen̤ rasúlon̤ ke áge khaṛá kiyá, aur unhon̤ ne duạ́ mángke apne háth un par rakhe,"—Aạm. 6 : 16.

S. 23. Kyá kalísiyá men̤ siwá tạlím dene ke koí aur ụhda bhí hotá hai ?

J. Hán̤, muntazim kalísiyá ká ụhda, yih ụhdadár qasís kahlátá hai.

S. 24. Qasís ká iḳhtiyár kin ke pás hai ?

J. Buzurgon̤ ke pás, yạne Presbiṭerí ke. "Tab rasúl aur buzurg jamạ húe, ki is bát ko sochen̤,"

*Yih jumla jo halqe men̤ marqúm hai, Mutarajjim kí taraf se hai.

—Aam. 15: 6. "Un hukmon ko, jo rasúlon aur buzurgon ne Yarúsalam men ṭhahráyá thá unhen pahuncháyá, ki un kí muháfizat karen,"—Aam. 16 : 4. "We buzurg jo achchhí peshwáí karte hain."—1 Tim. 5 : 17.

S. 25. Buzurgon kí kitní qism hain ?

J. Do qism, muallim aur hákim, yane pásbán aur qasís. "We buzurg jo achchhí tarah peshwáí karte hain, khásskar un se jo kalám aur talím men mihnat karte hain, dúní izzat ke láiq jáne jáwen,"—1 Tim. 5 : 17. "Ustád," "madadgáríán" "peshwáíán."—1 Qur. 12 : 28.

S. 26. Kyá yih do qism ke uhdadár ikhtiyár men darje rakhte hain ?

J. We ek hí uhda ke mutafarriq kám men mashgúl hote hain, magar kalísiyá kí hukúmat men un ke ikhtiyár barábar hote hain.

S. 27. Un ke laqab men farq kyún kiyá játá hai ?

J. Is liye, ki ek qism na sirf hukúmat ke liye balki talím dene ke liye muqarrar kiyá játá hai, aur dúsrá sirf hukúmat ke liye.

S. 28. Qasíson ká kyá kám hotá hai ?

J. Qasís ká kám yih hai, ki ba taur peshwá o madadgár ke kalísiyá ke intizám aur hukúmat

meṉ tambíh karne, aur bímároṉ kí ḳhabargírí, aur logoṉ ke gharoṉ meṉ nasíhat karne meṉ pásbán kí madad kare. "Buzurgoṉ se jo tumháre bích haiṉ, maiṉ jo un ke sáth buzurg húṉ, iltimás kartá húṉ, ki tum Ḳhudá ke us galle kí jo tumháre darmiyán hai, pásbání karo, aur.... nigahbání karo,"—1 Pat. 5 : 1, 2. "Agar koí tum meṉ bímár paṛe, to kalísiyá ke buzurgoṉ ko buláwe, aur we....us ke liye duạ́ mángeṉ,"—Yạq. 5 : 14.

S. 29. Kyá ḳhádim, yạne ḍíkanoṉ ká kám hai, ki kalisiyá meṉ tạlím deweṉ, yá hukúmat meṉ sharík hoṉ?

J. Pák Kalám meṉ ḳhádim ká buzurgoṉ ke iḳhtiyár meṉ sharík hone ḳá zikr nahíṉ páyá játá hai.

S. 30. We kis kám ke wáste muqarrar húe?

J. Kalísiyá ke dunyawí kár o bár ke intizám karne ke liye ḳhásskar garíboṉ kí ḳhabargírí ke liye, táki rasúl yá muạllim kalám kí ḳhidmat meṉ mashgúl rah sakeṉ,—Aạm. 6 : 1—6.

S. 31. Kyá Failbús ne jo ḳhádim thá, tạlím aur baptismá dene meṉ mihnat nahíṉ kí?

J. Háṉ, Failbús ḳhádim ne Injíl ká sunáne-

wálá bankar tạlím dí, aur istibág bhí diyá. "Ham ..... Failbús ḳhushḳhabarí denewále ke yahán, jo un sáton men se thá, utarke us ke sáth rahe,"—Aạm. 21 : 8.

S. 32. Kyá kalísiyá kí jamáạt ke logon ko iḳhtiyár hai, ki apne apne pásbánon aur dígar afsaron ko pasand kar rakhen?

J. Hán, kalísiyá kí jamáạton ko misl dígar majlison ke yih ázádí aur iḳhtiyár hai. "Yih bát sárí jamáạt ko pasand áí, aur unhon ne Stafanus ko. . . .chuná,"—Aạm. 6 : 5. "Wuh kalísiyáon ká chuná húá bhí hai, ki hamárá ham-safar hoke, wagaira,"—2 Qur. 8 : 19.

S. 33. Ịsáí log apne is farz ko kis tarah se adá karen?

J. Cháhiye ki we kamál halímí aur ḳháksárí o salámatí o duạ ke sáth, aur Masíh ká jalál o kalísiyá kí bihtarí tasauwar karke bilá tarafdárí apne is farz ko púrá karen. "Jhagṛe aur jhúṭhe faḳhr se kuchh na karo, par ḳháksárí se ek dúsre ko apne se bihtar jáno,"—Fil. 2 : 3. "Jo kuchh karte ho sab Ḳhudá ke jalál ke liye karo,"—1 Qur. 10 : 31.

DU'SRA' BA'B.

Is bayán men, ki áyá hawáríon ke qáim-maqám hone ko garoh buzurgon ke silsilawár chale áe hain ki nahín.

S. 1. Kyá hamáre Khudáwand I'sá Masíh ke hawáríon ke uhde men koí qáim-maqám húe hain?

J. Hán, lekin un ke qáim-maqám rasúl na the, kyúnki koí rasúl na ho sake, jis ne Khudáwand ko na dekhá ho, magar Injíl ke sunáne, baptismá aur ashá i rabbání kí ríton ke bajáláne, pásbání aur nigahbání men khádim-ud-dín thahre,—2 Tim. 3 : 2; Aam. 14 : 23.

S. 2. Kalísiyá ke yih uhdadár kyá kahláte hain?

J. Kabhí kabhí nigahbán, yane usqúf (*episkopoi*) aur kabhí buzurg, yane (*presbuteroi*) kahláte hain, apne uhda ke sabab we buzurg kahláte hain, aur apne kám aur faráiz ke sabab se nigahbán, lekin we bilkull ek hí qism ke uhdadár hain, na do qism ke,—Aam. 20 : 17—28, aur Títus 1 : 5—7.

S. 3. We apne uhde par kis taríqa se muqarrar kie játe hain?

J. Buzurgoṉ kí jamáạt ke háth rakhne se,—1 Tim. 4 : 14 ; Aạm. 13 : 1.

S. 4. Un firqoṉ ká kyá dastúr hai, jo Pák Kalám ke barḳhiláf dạwá karte haiṉ, ki nigahbán, yạne, usqúf (*episkopoi*) aur buzurg yá qasís (*presbuṭeroi*) do ạláhida ạláhida qism ke ụhdadár haiṉ?

J. Un ká dastúr yih húá kartá hai, ki nigahbán, yạne, usqúf hí ko ek rít ke wasíle jis ko *consecration* kahte haiṉ, aur buzurgoṉ (*presbuṭeroi*) ko dúsrí rít se, jis ko *ordination* kahte haiṉ, muqarrar karte haiṉ.

S. 5. Kyá Pák Kalám, yạne Injíl meṉ buzurgoṉ ko in do taríqoṉ se muqarrar karne ká koí namúna yá qáịda hai?

J. Koí nahíṉ.

S. 6. Kyá yih bát ki ḳhádim-ud-dín ke silsile jo ba-mújib qawáịd Injíl ke járí kie játe haiṉ, bahut zarúrí amr hai?

J. Háṉ, intizám i kalísiyá ke liye zarúr to hai, magar naját kí zarúriyát meṉ shámil nahíṉ hai.

S. 7. Naját ke wáste yih silsila kis liye zarúr nahíṉ hai?

J. Is liye, ki ụhdadároṉ ke ṭúṭe húe silsile se

Ḳhudá ke Kalám kí tásír játí nahín̲ rahtí, aur na to púre silsila se Shaitán kí tạlím muqaddas ho saktí hai.

S. 8. Wuh kaún firqe hain̲, jo ḳhiyál karte hain̲, ki Ḳhudá ke kalám kí tásír, balki naját is biná par mauqúf hai, ki rasúlon̲ ká silsila qáim kiyá jáwe, yạne ki buzurg apne ụhda ko ba-wasíla usqúf ke, jinhon̲ ne púre silsila ke taur se ạin rasúlon̲ ke háth se iḳhtiyár páyá ho, hásil karen̲ ?

J. Firqa i *Roman Catholic*, aur ek hissa firqa i *Church of England* ká.

S. 9. Jis hál men̲ ki is silsila par itná zor lagáte hain̲, kyá we az rúe Tawáríḳh ke sábit kar sakte hain̲, ki hamárá aisá púrá silsila hotá hai ?

J. Ba-mújib apne ịatiqád ke cháhiye, ki we aisá karen̲, lekin we agarchi sabút ká dạwá karte hain̲, magar kar nahín̲ sakte, un kí fihristen̲ jo pesh kí játí hain̲, jạlí aur ná-kámil hain̲, is liye ki (1) agarchi we dạwá karte hain̲, ki hamáre silsila ke shurụ men̲ Patras rasúl Rúm ká usqúf hai, lekin sábit nahín̲ ho saktá, ki wuh kabhí Rúm ká usqúf baná ho, balki gumán i gálib hai, ki wụh Rúm ke shahr men̲ bhí kabhí nahín̲ gayá. (2)

Rúm kí kalísiyá ke pásbánon kí ḳhabar do yá tín sadíon tak sáf nahín pái játí, is liye mạlúm nahín hotá, ki is ạrsa men Rúmí kalísiyá ke usqúf kaun the. (3) Tawáríḳh se sáf záhir hai, ki yih silsila bár bár, aur tarah tarah se ṭúṭ gayá, pas yih kaḥná ki Rasúlon ká silsila qáim hai, sirf *Popon* kí wáhiyát hai.

S. 10. Kyá is dạwe ke radd men *Proṭesṭanṭ* firqon ke pás aur koí dalíl hai?

J. (1) Jo *Roman Catholic* kalísiyá ba-mújib dạwe *Proṭesṭanṭ* kalísiyá ke ek bidạtí kalísiyá hai, to us ke ụhdadáron ne apne iḳhtiyár ko jo Masíh se páyá játá hai, kho diyá, aur is liye we auron ko iḳhtiyár nahín de sakte, agar kaho ki wuh ụhda ke sabab iḳhtiyár de sakte hain, to is bát ko taslím karní hogí, ki we is iḳhtiyár ko phir bhí le sakte hain. Pas jis hál men *Roman Catholic* kalísiyá *Proṭesṭanṭ* usqúfon ko bár bár ḳhárij kar chukí, to yih *Proṭesṭanṭ* usqúf kis tarah se dạwá karte hain, ki hamárá silsila Rúmí kalísiyá kí taraf se chalá átá hai. (2) Phir agar ba-mújib tạlím mazkúra ke *Proṭesṭanṭ* kalísiyá ke buzurg apne logon ko sikháte hain, ki rasúlon ke is silsila par sab iḳhtiyár munhasir hai, to cháhiye ki log un ko chhoṛke us Rúmí kalísiyá ke

tábiḍár ban jáwen̲, jis ko yih buzurg ek taur se mánte, aur phir dúsre taur se inkár karte hain̲.

S. 11. Kyá ham is silsila ke dạwe par, is liye iạtiráz karte hain̲, ki ham aisá dạwá karne se majbúr hain̲ ?

J. Nahín̲ ; lekin ham is liye is par iạtiráz karte hain̲, ki aisá dạwá be-bunyád aur Pák Kalám ke barḳhiláf hai. Púlus rasúl kaí dạwe be-bunyád par iạtiráz karke kah saktá thá, ki "jis bát men̲ koí diler hai, to main̲ bhí (be-waqúfí se yih boltá hún̲,) diler hún̲, kyá we Ịbrání hain̲, main̲ bhí hún̲, kyá we Isráelí hain̲, main̲ bhí hún̲, kyá we Abirahám kí nasl se hain̲, main̲ bhí hún̲." Isí tarah se ham kah sakte hain̲, agar *Protesṭanṭ* kalísiyáon̲ men̲ se koí aise silsila ká dạwá kar saktá, to Presbiṭerían kalísiyá bhí kar saktí.

S. 12. Is dạwe se ki naját is rasúlí silsila par munhasir hai, kyá buráíán̲ hotí hain̲ ?

J. (1) Insán ká darja Ḳhudá ke darje se ziyáda samjhá játá hai. (2) Hadís kí qadr Pák Kalám kí qadr se ziyáda kí játí hai. (3) Zarúrí amr se gair zarúrí amron̲ kí taraf ziyáda tawajjuh hotí hai. (4) Buzurgon̲ men̲ magrúrí baṛhtí hai. (5) Rúmí Kátholikon̲ kí himáyat hotí hai, kyúnki

yih un ke jhúṭhe dạwoṉ meṉ se ek ḳháss' dạwá hai. (6) Munkiroṉ kí ḥimáyateṉ kí játí haiṉ, kyúnki jab kalísiyá ke buzurg aise dạwe karte haiṉ, jo zarra se daryáft karne se jhúṭhe sábit hote haiṉ, to jab Injíl kí sachchí tạlím deṉ, aur koí un kí na sune, to kuchh taạjjub nahíṉ. Dunyá kí qaumoṉ ke muláhiza karne se sáf záhir hai, ki jis qadr yih jhúṭhá dạwá i mazkúra kisí qaum meṉ járí hai, to usí qadr us qaum meṉ munkir dín i Ịswí shumár meṉ ziyáda haiṉ.

TI'SRA' BA'B.

Ạdálat i Kalísiyá.

S. 1. Wuh ikhtiyár jise Masíh ne apní kalísiyá ke buzurgon ko diyá, kaisá hotá hai?

J. Wuh ḳhidmatí aur Masíh ke zer i hukúmatí ká hotá hai. "Ham tumháre ímán par ḳháwindí nahín karte, balki tumhárí ḳhushí ke madadgár hain,"—2 Qur. 1 : 24.

S. 2. Ḳhidmatí iḳhtiyár se kyá murád hai?

J. Wuh iḳhtiyár jo ki buzurgán i kalísiyá, jo ḳhádim-ud-dín hain, Masíh ke hukmon ko ijrá karne, sunáne, tạlím karne ke liye rakhte hain, táki kalísiyá ká intizám tartíb se, aur rúh kí taraqqí ke liye ho.

S. 3. Zer hukúmat ke iḳhtiyár se kyá murád hai?

J. Kalísiyá kí chhoṭí jamáạton kí ạdálat ko baṛí jamáạton kí ạdálat kí tábịdárí karní, maslan Seshan Presbiṭerí ká, aur Presbiṭerí Sinaḍ ká aur sab Masíh ká tábịdár rahe.

S. 4. Is iḳhtiyár ke muḳhtár kaun hain?

J. Buzurg, (*presbuṭeroi*) jab Seshan yá Presbiṭerí, yá Sinaḍ, yá Majlis i Ámm men̲ ijlás karen̲. "Tab rasúl aur buzurg jamạ húe, ki is bát ko sochen̲,"—Aạm. 15 : 6.

S. 5. Kalísiyá ká Seshan kyá hai?

J. Seshan se kisí jamáạt kí pancháyat murád hai, jis men̲ pásbán aur qasís shámil hote hain̲, pásbán pancháyat ká mír i majlis hotá hai, Seshan, Presbiṭerí wagaira, Yahúdíon̲ kí pancháyaton̲ ke ba-mújib wáste hukúmat i kalísiyá o tạmíl ahkám i Injíl bane húe hain̲. "So tú un logon̲ men̲ se iạtibárí log chun le .... aur unhen̲ hákim kar de,"—Ḳhur. 18 : 19. "Agar terá bháí terá gunáh kare, ... agar wuh un kí na máne, to jamáạt se kah,"—Matí 18 : 15 se 17 tak, aur 1 Qur. 5 : 4 o 13.

S. 6. Seshan ke zer i hukúmat kaun kaun hain̲?

J. Jitne log us jamáạt men̲ shámil hain̲, un kí pancháyat karnewálí Seshan hotí hai.

S. 7. Apne Seshan kí nisbat har ek jamáạt ke kyá faráiz hain̲?

J. Jamáạt ke faráiz yih hain̲, ki Seshan ke iḳhtiyár kí tạzím o itáạt karen̲, us ke fatwáon̲ ko

dil se qabúl, aur kamál shauq se un mufíd tajwízon ko jo Seshan jári kare, anjám tak pahunchâne men madad karen. "Aur ai bháío ham tum se ạrz karte hain, ki tum un ko, jo tumháre darmiyán mihnat karte, aur Ḳhudáwand hí men hoke tumháre sardár hain, aur tum ko nasíhat karte hain máno, aur un ke kám kí kámil mihnat se un kí baṛí ịzzat karo, aur tum ápas men mile raho,"—1 Tas. 5 : 12, 13.

S. 8. Presbiṭerí men kaun kaun shámil hain ?

J. Kaí ek jamáạton ke pásbán, aur mubashshir, aur har ek jamáạt se ek ek qasís shámil hote hain ?

S. 9. Presbiṭerí ká kyá iḳhtiyár hai ?

J. Us ká iḳhtiyár un par, jo us men shámil hain, aur un seshanon aur jamáạton par, jo us ke zer i hukúmat hain, ba-nisbat seshanon ke yih sadr ạdálat hai, aur apne apne mátaht kí jamáạton kí nigahbání kartí hai, agar is ạdálat se apíl karná ho to Sinaḍ men honá cháhiye ?

S. 10. Sinaḍ men kaun log shámil hain ?

J. Kaí ek Presbiṭerí ke mubashshir aur pásbán, aur un ke sáth har ek Seshan ke ek ek qasís shámil hote hain, aksar Sinaḍ ạdálat ká

aạlá darja rakhtá hai; magar kaí mulkon men majlis i ámm hotí hai, ki jis men har ek Presbiṭerí kí taraf se mubashshir, yá pásbán, aur qasís bheje játe hain. Majlis i ámm kí tajwízen jab tak ki sab Presbiṭeríon kí kasrat i ráe se manzúr ná hon, ạmal dar-ámad nahín ho saktín.

S. 11. Kyá Injíl, yạne Nae Nawishton men kalísiyá kí aisí ạdálaton ká koí namúna hai?

J. Hán, Aạmál ká 15 báb dekho.

S. 12. Aạmál ke 15 báb se Presbiṭerían firqa ká taríqa i ạdálat kis tarah sábit hotá hai?

J. Un báton se, jin ká zikr us men páyá játá hai, we usúl sádir hote hain, jin par yih taríqa i hukúmat mauqúf hotá hai. Antákiya kí kalísiyá men ek aisí bát par ná-ittifáqí húí, ki jis ke ijrá hone se sab jamáạton ke ímán o aạmál men khalal ho játá, 1 aur 2 áyat dekho. Pas is bát ke faisal karne ke liye ek jalsa se, jo shahr i Yarúsalam men ijlás húá, suwál kiyá gayá, is jalsa men buzurgán i kalísiyá shámil the, magar ạwám bhí házir i majlis húe, 6 o 12 áyat dekho. Yih jalsa bataur ạdálat munạqid húá, 7 o 12 o 13 áyat dekho, us ká fatwá az rúe wahí ke na húá, magar Rúh-ul-Quds kí mạmúlí hidáyat se bạd tah-

qíq aur taqrír ke wuqú men áyá, 7 o 22 o 28 áyat dekho. Us majlis ke ek shaḳhs ne tajwíz pesh kí, ki jis par sab sáhibán i majlis muttafiq-ur-ráe húe, aur yún bát faisal húí, yih fatwá iḳhtiyár ke sáth sab jamáạton men sunáyá gayá, 28 áyat, aur 16 báb 4 áyat; inhín usúlon ke ba-mújib har ek jamáạt ká intizám Seshan kí majlis se, aur faisala jamáạt o Seshan ká Presbiṭerí se, aur in sabhon ká faisala o intizám Sinaḍ yá Majlis i Ạmm se kiyá játá hai. "Sárí báten durustí aur tartíb ke sáth howen,"—1 Qur. 14: 40.

CHAUTHÁ BÁB.

Kalísiyá kí tambíh men̤.

S. 1. Pák Kalám ke ba-mújib Ṭsáí kalísiyá kyá hotí hai?

J. Wuh un logon̤ kí ek majlis hai, jo Ḳhudá kí ḳhidmat o bandagí ke wáste aur logon̤ se alag ho gae hain̤. "We is dunyá ke nahín̤,"—Yúh. 17 : 16.

S. 2. Kalísiyá kí yih ḳhaslat kis tarah hifázat se rakhí jáwe?

J. Kalám-Alláh kí hidáyat ba-mújib tambíh karne se. "Pas tum puráne ḳhamír ko nikál phenko, táki tum táza loí bano, jis tarah se tum be-ḳhamír ho,"—1 Qur. 5 : 7, aur áyát i qabl o má-bạd dekho.

S. 3. Kalísiyá ko kis mizáj aur níyat se tambíh karná munásib hai?

J. (1) Tambíh tartíb ke sáth kí jáwe. "Sárí báten̤ durustí aur tartíb ke sáth howen̤,"—1 Qur. 14 : 40. (2) Farotaní ke sáth. "Cháhiye ki tum jo rúháni ho aise ko rúh i farotaní se sambhálke bahál karo,"—Gal. 6 : 1. (3) Sanjídagí se. "Agar

koí bole, to Khudá ke Kalám ke mutábiq bole,"—1 Pat. 4 : 11. (4) Be-tarafdárí se. "Kisí kí tarafdárí na karo,"—1 Tim. 5 : 21.

S. 4. Ham kin nisháníoṉ se daryáft kar sakte haiṉ, ki mutaláshí i dín kalísiyá meṉ shámil karne ke láiq hai?

J. Jab koí mutaláshí i dín Injíl kí usúlwálí bátoṉ se wáqif hokar un usúlwálí bátoṉ par apne iạtiqád ká iqrár kartá, aur yih yaqín rakhtá ho, ki Rúh-ul-Quds ne mere dil ko nayá kiyá hai, aur Injíl ke láiq chál chaltá ho, to us ko kalísiyá meṉ sharík hone ke láiq samajhná cháhiye. "Kyúṉki rástbází ke liye insán ko dil se ímán láná hai, aur naját kí khátir muṉh se iqrár karná hai,"—Rúm. 10 : 10. Aur us ne rát kí usí gharí unheṉ leke un ke zakhm dhoe, aur wahíṉ us ne aur sab ne jo us ke the baptismá páyá,"—Aạm. 16 : 33. "Pas tauba ke láiq mewa láo,"—Lúk. 3 : 8.

S. 5. Kyá rasúloṉ ne aise imtihán ke bagair logoṉ ko baptismá deke kalísiyá meṉ dákhil naháṉ kiyá?

J. Jitne log un dinoṉ kalísiyá meṉ dákhil húe, goyá apne tan o dhan balki ján se háth dho bai-

ṭhe, aur yihí un ke sachche hone kí káfí ázmáish thí.

S. 6. Kyá jab koí kalísiyá men̲ dák͟hil ho chuká, wuh buzurgon̲ ká tábịdár rahtá hai?

J. Hán̲, Injíl kí tạlím se sáf záhir hai, ki kalísiyá men̲ do qism ke log hain̲, hákim aur mahkúm. "Kyá tum un par, jo tum men̲ shámil hain̲, hukm nahín̲ karte, par un par, jo báhar hain̲, K͟hudá hukm kartá hai,"—1 Qur. 5 : 12 o 13. "Tum apne hádíon̲ ke farmánbardár aur tábị raho,"—Ịbr. 13 : 17.

S. 7. Wuh ilzám kaun se hain̲, ki jin se kalísiyá ke sharík par nálish aur sazá ho saktí hai?

J. Har ek qusúr kí bábat nálish karní, aur kalísiyá ke buzurgon̲ ke háth se sazá diláná munásib nahín̲, magar qusúr mundarja i zail ke liye munásib hain̲. (1) BIDẠT. "Us shak͟hs se jo bidạtí hai, ek do nasíhat karke kinára ho já." (2) BADCHALANÍ. "Táríkí ke lá-hásil kámon̲ men̲ sharík mạt ho, balki beshtar un ko malámat hai,"—Afs. 5 : 11, aur Muk. 2 : 20. (3) KALÍSIYÁ KE INTỊZÁM AUR IK͟HTIYÁR YÁ RÍT O RASÚM KO HAQÍR JÁNNÁ. "Ab ai bháío ham apne K͟hudáwand Yisụ́ Masíh ke nám se tumhen̲ hukm kar-

te hain, ki tum har ek bháí se, jo kajrawí ke sáth, aur us sompí húí bát ke, jo ham se milí barkhiláf chaltá hai kinára karo,"—2 Tas. 3 : 6. (4) Dín ke ámm kháss yá makhfí faráiz se gáfil honá. "Ápas men ikatthe hone se báz na áwen, jaisá bazon ká dastúr hai,"—Ibr. 10 : 25. "Ai Khudáwand un qaumon par, jo tujhe nahín jántín, aur un gharánon par, jo terá nám nahín lete, apná qahr undel de."—Yar. 10: 25. (5) Sustí "Agar koí apnon kí, aur khásskar apne hí ghar kí khabar-gírí na kare, to ímán se munkir aur be-ímán se badtar hai,"—1 Tim. 5 : 8. (6) Pák kalám kí kisí nasíhat yá kalísiyá kí ríton men se kisí ke barkhiláf chalná. "Sharíat rástbáz ke wáste nahín, balki be-shara logon ke wáste, ná-farmánbardáron, aur be-dínon, aur gunahgáron o nápákon, wagaira,"—1 Tim. 1 : 9.

S. 8. Kyá Pák Kalám men kalísiyá kí tambíh aur sazá sanjída samjhí játí hai?

J. Hán, kyúnki jab fatwá ba-mújib sharíat Masíh ke hotá hai, to ásmán men us kí tasdíq kí játí hai, aur agar koí kalísiyá se bilkull khárij kiyá jáwe, to wuh shaitán kí sipurdagí men, jo is dunyá ká málik hai, hawála kiyá játá hai, jis ká wuh raaiyat hai. "Main tum se sach kahtá

húṉ, jo kuchh tum zamín par bándhoge, ásmán par bándhá jáegá, aur jo kuchh tum zamín par khologe, ásmán par kholá jáegá,"—Matí 18 : 18. "Aise shaḳhs ko hamáre Ḳhudáwand Yisụ́ Masíh ká nám leke shaitán ke hawála karo,"—1 Qur. 5 : 4, 5. "Unhíṉ meṉ se Humánạius, aur Sikandar haiṉ, jinheṉ maiṉ ne shaitán ke hawála kiyá, táki we tambíh páke kufr na bakeṉ,"—1 Tim. 1 : 20.

S. 9. Un logoṉ ká kyá farz hai, ki jin ko kalísiyá ne tambíh dí ?

J. Cháhiye ki we apne taíṉ past karke, aur use wájib samajhke taùba kareṉ, aur pahle kámoṉ meṉ sharík howeṉ. "Isí par liḥáz karo, ki tumháre gam ne jo Ḳhudá ke liye thá, tum meṉ kyá hí chálákí, kyá hí ụzr-ḳhwáhí, kyá hí ḳhafagí, kyá hí dahshat, kyá hí shauq, kyá hí gairat, kyá hí badlá lená paidá kiyá, ki tum is muqaddama meṉ pák ho,"—2 Qur. 7 : 11, "Tábịraho," —Ịbr. 13 : 17. "So yád kar, ki tú kaháṉ se girá hai, aur tauba kar, aur aglá kám kar,"—Muk. 2 : 5.

S. 10. Kyá us ko jo kalísiyá kí rítoṉ yá shirkat se ḳhárij kiyá gayá ho, phir qàbúl karná aur shámil karná rawá hai ?

J. Háṉ, agar tauba karke tauba ke láiq mewa láwe, to shámil karná rawá hai. "Ai bháío agar koí ádmí kisí ḳhatá meṉ nágaháṉ giriftár ho jáwe, to tum jo rúḥání ho, aise ko rúh i farotaní se sambhálke bahál karo,"—Gal. 6 : 1. "Jin ke gunáhoṉ ko tum baḳhsho, un ke gunáh baḳhshe játe haiṉ,"—Yúh. 20 : 23.

S. 11. Kyá koí aisí tambíh hai, jo ki záhir taur se lagáí jáwe?

J. Háṉ, un qusúroṉ kí jo záhirí taur se waqúʻ meṉ áe hoṉ, aur ki jin se kalísiyá kí badnámí húí ho. "Pas yih ilzám jo bahuteroṉ se uṭháyá, us ke wásṭe bas hai,"—2 Qur. 2 : 6. "Unheṉ, jo gunáh karte haiṉ, sab ke sámhne malámat karná, táki auroṉ ko bhí ḳhauf ho,"—1 Tim. 5 : 20.

S. 12. Kyá kalísiyá kí tambíh ke fatwá se koí Injíl sunne se ḳhárij hotá hai?

J. Nahíṉ; Injíl ko sab se baṛe gunahgároṉ ko sunáná farz hai. "1 Qur. 14 : 25." Aur ḳháss-kar aisoṉ ká farz hai, ki gaur se us ko suneṉ.

S. 13. Jab kalísiyá meṉ tambíh karne meṉ gaflat hotí hai, to kyá kuchh nuqsán hotá hai?

J. Agar kalísiyá pák na rakhí jáwe, to pák log us meṉ shámil hone se báz rahenge. "Par maiṉ ne ab tumheṉ yih likhá hai, ki Agar koí bháí kahlá ke harámkár, yá lálachí, yá butparast, yá gálí denewálá, yá sharábí, yá luṭerá ho, to us se suhbat na rakhná, balki aise ke sáth kháne tak na kháná,"—1 Qur. 5 : 11. "Maiṉ nahíṉ cháhtá, ki tum shayátín ke sharík ho," 1 Qur. 10 : 20. Phir yih bhí záhir hai, ki we jo kalísiyá meṉ díndár haiṉ, yá díndár ho jáweṉ, to majbúran auroṉ se aláhida ho jáwenge. "Ai mere logo us meṉ se nikal áo, táki tum us ke gunáhoṉ meṉ sharík na ho, aur us kí áfatoṉ meṉ se kuchh tum par na paṛe,"—Muk. 18 : 4.

S. 14. Kyá tambíh karne meṉ gaflat hone se gunahgár ko bhí nuqsán hotá hai?

J. Háṉ, kyúnki wuh apne gunáh kí be-parwáhí, aur riyákárí meṉ ziyáda qáim hotá játá hai. "Unhoṉ ne mere logoṉ ko yih kahkar wargaláná hai, ki salámatí hai, aur salámatí na thí, tum ne jhúṭh bol bolke sádiq ke dil ko udás kiyá, jo maiṉ ne gamgín nahíṉ kiyá, aur sharíroṉ ke háthoṉ ko zor bakhshá hai, táki we apní ján bacháne ke liye apní burí ráh se báz na áweṉ,"—Hizqiyáh 13 : 10 o 22.

S. 15. Kyá yih ho saktá hai, ki kalísiyá kí koí jamáạt yahán̲ tak tambíh karne men̲ gáfil ho, ki wuh bajáe jamáạt i kalísiyá shaitán kí jamáạt ban jáe?

J. Hán̲, kabhí aisá hotá hai. "Un kí lạnat ko bhí, jo áp ko Yahúdí kahte, par nahín̲ hain̲, balki shaitán kí jamáạt hain̲, jántá hún̲,"—Muk. 2 : 9. "We jo Shaitán kí jamáạt ke hain̲, aur apne taín̲ Yahúdí kahte,"—Muk. 3 : 9. "So is wáste ki tú shír-garm hai, na ṭhanḍhá, na garm, main̲ tujhe radd karke apne mun̲h se nikál phenkne par hún̲,"—Muk. 3 : 16.

S. 16. Tambíh karne se mulzam ko kaun se fáide ho sakte hain̲?

J. Is se wuh apne gunáh kí buráí aur sharmindagí ko pahchántá hai. "Agar koí hamárí bát ko jo ḳhatt men̲ hain̲ na mâne, to use ján rakho, aur us se mile na raho, táki wuh sharminda ho,"—2 Tas. 3 : 14. Agar wuh tambíh ko munásib taur se manzúr kare, to phir bahál karne ká báịs ho játá hai. "Ab main̲ ḳhush húá hún̲, na is wáste ki tum gamgín kie gae, par is wáste ki tumháre gam ká anjám tauba húá, kyúnki wuh gam, jo Ḳhudá ke liye hai, aisí tauba paidá kartá hai, jis se naját hotí hai,

aur us se kuchh pachhtáwá nahíṉ hotá,"—2 Qur. 7 : 9 o 10.

S. 17. Kalísiyá ko tambíh karne se kaun sá fáida hotá hai ?

J. (1) Is se riyákár kalísiyá meṉ áne se rukte, aur isí tarah is ḳhamír kí burí tásír nikálí játí hai. "Tum puráne ḳhamír ko nikál phenko, táki tum táza loí bano,"—1 Qur. 5 : 7. (2) Nae muríd ziyáda hote haiṉ. "Aur jab we shahroṉ meṉ guzarte the, to un hukmoṉ ko, jo rasúloṉ aur buzurgoṉ ne Yarúsalam meṉ ṭhahráyá thá, unheṉ pahuncháyá, ki un kí muháfizat kareṉ, so kalísiyáeṉ ímán meṉ mazbút húíṉ, aur gintí meṉ roz ba roz baṛhtí gaíṉ,"—Aạm. 16 : 4 o 5. "Aur tamám kalísiyá, aur sab jinhoṉ ne yih suná ḍar gae, par auroṉ meṉ se kisí ká hiwáw na paṛá, ki un meṉ já mile, magar log un kí taṛíf karte the, aur aur bhí ziyáda muríd, mard aur ạurateṉ, balki garoh kí garoh Ḳhudáwand par ímán láke un meṉ shámil hote the,"—Aạm. 5 : 11 o 13 o 14. (3) Kalísiyá kí pákízagí záhir hotí hai. "In chízoṉ ko yaháṉ se le já, mere Báp ke ghar ko beopár ká ghar mat banáo,"—Yúh. 2 : 16. (4) Masíh kí jo kalísiyá

ká sar hai, izzat záhir kí játí hai. "Aur jab un kí ánkhon ke áge tum se merí taqdís hogí, tab gair-qaumen jánengí, ki main Khudáwand hún,"—Hizqiyáh 36 : 23. (5) Kalísiyá men Khudáe rahím kí barkat hotí hai. "Tum un ke darmiyán se nikal áo, aur judá ho raho, aur nápák ko mat chhúo, aur main tum ko qabúl karúngá, aur main tumhárá báp hoúngá, aur tum mere bete betíán hoge, yih Khudáwand Qádir i Mutlaq farmátá hai,"—2 Qur. 6 : 17 o 18.

S. 18. Kyá tambíh karne se yih natíja bhí nahín hotá, ki mulzam ziyáda sakht-dil hokar Injíl kí manádí ko bilkull chhor dewe ?

J. Jis hál men ki tambíh Khudá ke hukm bamújib hotí hai, to cháhiye, ki bajáe tambíh karne ke is men gaflat karne ke sabab se gunahgár ká dil sakht kiyá jáwe, magar jo apne be-tauba aur sakht-dil se tambíh páke apne taín ziyáda sakht kare, tau bhí buzurgán i kalísiyá ko cháhiye, ki apne faráiz ke púrá karne se báz na áwen, jaisá ki mannád Injíl sunáne se báz nahín átá, agarchi bahut log sunke apne dilon kí náfarmání se ziyáda sakht-dil ho játe hain. "Ham Khudá ke áge un ke liye jo bacháe játe hain, aur

un ke liye jo halák hote hain, Masíh kí khushbúí hain,"—2 Qur. 2 : 15. "Yih wuhí hain, jo apne taín alag karte hain, yih nafsání log hain, aur rúh un men nahín,"—Yahúdáh 19 áyat.

S. 19. Kyá kalísiyá ke buzurgon par tambíh karne ke báre men bhárí farz hai?

J. Jis hál men we Masíh kí taraf se muqarrar kie gae, aur un kí wafádárí se itní barí barkaten húín, aur ún kí gaflat se kalísiyá ko itná nuqsán aur Masíh kí be-izzatí, aur nij gunahgáron ko itná nuqsán hotá hai, to pas cháhiye, ki we apní is bát kí bhárí zimmadárí kí qadr har waqt samjhen, aur ján rakhen, ki roz adálat men hamen is bát kí bábat hisáb dená hogá, ki ham is farz ko kaisá bajá láe. "Aur jab sardár garariyá záhir hogá, tab tum jalál ká aisá hár páoge, jo murjhátá nahín,"—1 Pat. 5: 4. "Tum apne hádíon ke farmánbardár aur tábi raho, kyúnki we un kí mánind jinhen hisáb dená paregá, tumhárí jánon ke wáste jágte rahte hain, táki we khushí se yih karen, na ki gam se,"—Ibr. 13 : 17.

PA'NCHWA'N BA'B.

Dín kí himáyat phailáne wagaira ke liye kharch karne ke bayán men.

S. 1. Kyá Ísáíon ko farz hai, ki apní kamáí men se dín ke liye kharch karen?

J. Yih na sirf un ká farz hai, balki khushí ká báis hai. "Tum apne darmiyán se Khudáwand ke liye tuhfa láo, jo ki apne dil kí khushí se cháhe, so Khudáwand ke liye tuhfa láwe, soná, rúpá, pítal,"—Khur. 35 : 5. "Jo koí kalám síkhe, sikhlánewále ko sárí niamaton men sharík kare,"—Gal. 6 : 6 ; aur 1 Qur. 9 : 3 se 15 tak.

S. 2. Is kám ke liye Ísáí kis níyat se chanda dewe?

J. Cháhiye ki wuh khushí, aur sakháwat, aur shukrguzárí, aur díndárí se dewe. "Jo dareg karke botá hai, dareg se káṭegá, aur jo kusháda-dil hoke botá hai, kusháda-dilí se káṭegá," 2. Qur. 9 : 6 o 7. "Main tere huzúr shukrguzárí ke zabíhe charháúngá, aur Khudáwand ká nám pukárúngá,"—Zab. 116 : 17.

S. 3. Aur agar koí aisá mulk yá hálat ho, ki

jis men kalísiyá ke mamúlí kám aur khidmat ke liye jáidád káfí hotí hai, to kyá is hálat men Ísáí log chanda dene se báz áwen ?

J. Nahín ; is hálat men un ko cháhiye, ki ziyáda chanda dewen, táki Injíl kí manádí gair-qaumon aur dígar logon men kí jáwe, táki sárí dunyá kí qaumen Masíh kí tábidár ho jáwen.

S. 4. Kyá mulk ke hákimon ko farz hai, ki logon ko un kí díní rít o rasm ke bajá láne men tasallí aur ázádagí bakhshen.

J. Hán, is liye ki hákim apne ikhtiyár Khudá se páte hain, cháhiye ki wuh us ko us ke jalál ke liye istimál karen. Ams. 8 : 15. "Qaumen bhí Khudá se barkat pátí, is liye un ko farz hai, ki Khudá kí bandagí karen,"—Yar. 18 : 7 o 10.

S. 5. Kyá is bát kí koí aur dalíl bhí hai ?

J. Hán, (1) Khudáwand Yasú Masíh bádsháhon ká bádsháh aur darmiyání hai, is liye un ko zát aur uhda ke sabab se, cháhiye ki us kí bádsháhat kí himáyat karen. Mukásh. 19 : 16 ; aur 2 Zabúr. (2) Is liye ki achchhí hukúmat kí yih murád hotí hai, ki na sirf burái ko roke, balki nekí ko bhí sambhále. Rúmíon ká 13 : 4. (3) Kyúnki jis jagah dín Íswí isí tarah se parwarish

pátá hai, wahán̲ log nek chalaní, nekokárí aur dánáí, aur hikmat men̲ ziyáda taraqqí karte hain̲.

S. 6. Kyá lázim aur fáida hai, ki koí dín yá firqa saltanat se ḳháss taạlluq rakhte húe sarkár kí taraf se parwarish páwe ?

J. Nahín̲ ; tajribakárí se mạlúm húá, ki aise bandobast se bure natíje mundarja i zail wuqṳ́ men̲ áte hain̲. (1) Zamír par zor o zabardastí kí játí hai. (2) Tarafdárí kí játí hai. (3) Ziyádatí ho játí hai. (4) Aur saltanat par munhasir hoke kalísiyá kí rúhání táqat kam hotí játí hai.